

ALEJA WIERZCHOWICE–DZIEWIĘTLIN

Działania podejmowane przez mieszkańców wynikają z obserwacji i znajomości potrzeb danego terenu. Przykładem działania lokalnego, które można uznać za sukces jest odtworzenie przydrożnej alei drzew biegnącej od wsi Wierzchowice do wsi Dziewiętlin w gminie Krośnice k. Milicza w województwie dolnośląskim.

Opis problemu

Mimo protestów mieszkańców, masowa wycinka drzew przydrożnych powiązana z programem modernizacji i budowy dróg nie została wstrzymana ani uwzględniona w planowanych pracach. Mieszkańcy stali na stanowisku, że przy wielu drogach można pozostawić lub posadzić nowe drzewa, bez uszczerbku dla bezpieczeństwa ruchu i potrzeb modernizacyjnych. Drzewa pozytywnie wpływają na klimat i mikroklimat poprzez redukcję zanieczyszczeń, gazów cieplarnianych i chłodzenie powietrza. Pełnią istotną funkcję w gospodarowaniu wodą - pomagają utrzymać właściwy poziom wód podziemnych i zmniejszyć ryzyko powodzi. Przydrożne drzewa kształtują lokalny krajobraz i zwiększają jego atrakcyjność. Ponadto zwiększają różnorodność biologiczną i są siedliskiem cennych gatunków. Zaletą alejki przydrożnej jest oczyszczanie wody i gleby przed skażeniem w obszarach rolniczych, miejskich i przemysłowych.

Działanie

Do rekonstrukcji alei zainspirowała lokalnych działaczy, a dokładnie Joannę Jasięgę – nauczycielkę z Zespołu Szkół i Przedszkola w Krośnicach – akcja „Sadzimy dęby w Dolinie Baryczy” prowadzona przez Fundację EkoRozwoju. Joanna Jasięga opracowała wspólnie z Henrykiem Włodarczakiem, kierownikiem wydziału dróg powiatowych Starostwa Powiatowego w Miliczu koncepcję alei, uwzględniającej aspekty przyrodnicze, krajobrazowe i społeczne. Inicjatywę od początku wspierała Fundacja EkoRozwoju, zachęcając, doradzając i biorąc w niej aktywny udział. W pracach brali również udział uczniowie wierzchowickiej szkoły podstawowej, Zespołu Szkół i Przedszkola w Krośnicach, Technikum Leśnym w Miliczu oraz mieszkańcy Dziewiętlina, Wierzchowic, a także Wrocławia i Milicza. Działanie rozpoczęto w 2008 r. Impulsem był zły stan kasztanowców rosnących wzdłuż drogi prowadzącej z Wierzchowic do Dziewiętlina, zarażonych szkodnikiem szrotówkiem kasztanowcowiaczkiem. Akcję rozpoczęto od nasadzeń dębów. Pierwsze 20 dębów zostało posadzonych 5 marca 2008 r. przez grupę dwunastu uczniów. Inicjatywa odnowienia alei była na tyle ciekawa i przemyślana, że wydział dróg powiatowych Starostwa Powiatowego w Miliczu jako zarządca drogi udostępnił pas drogi, wskazując miejsce, w którym drzewa mogą być sadzone. W miejsce usuniętych, grożących upadkiem drzew, najczęściej 3 m od krawędzi jezdni, na zewnętrznej stronie rowu posadzono lipy i dęby. Sadzonki otrzymano od Nadleśnictwa Milicz ze Szkółki Leśnej w

Świętoszynie. Nadleśnictwo poparło dalsze działania, dając nie tylko drzewa, ale także krzewy i budki dla ptaków. Ponadto zorganizowano warsztaty leśne dla dzieci w Szkółce Leśnej.

W pracach w terenie brali udział uczniowie wierzchowickiej szkoły podstawowej, Zespołu Szkół i Przedszkola w Krośnicach, Technikum Leśnym w Miliczu mieszkańcy Dziewiętlina, Wierzchowic, a także Wrocławia i Milicza. Uczniowie Technikum Leśnego z Milicza uczyli wszystkich, jak fachowo posadzić drzewa, a także przeprowadzili profesjonalną selekcję samosiejek.

W nasadzeniach uczestniczyli też wolontariusze z Armenii, Turcji, Rumunii, uczniowie gimnazjum z Niemiec, pracownicy wrocławskiego oddziału „Gazety Wyborczej”, ekolodzy i przyrodnicy, pracownicy Fundacji Doliny Baryczy, mieszkańcy Dziewiętlina i Wierzchowic, a współpracę koordynował dr Piotr Tyszko-Chmielowiec.

Lipy na ostatnim odcinku alei od strony Wierzchowic zostały posadzone przez Fundację EkoRozwoju dzięki dotacji Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Odtworzenie alei zakończono wiosną 2014 r. W sumie zasadzono 394 drzew, głównie dęby, lipy i klony.

Fig. 1, 2. Uczniowie Technikum Leśnego z Milicza sadzący drzewa razem z uczniami z Zespołu Szkół i Przedszkola w Krośnicach. (<http://www.tmilicz.pl/2014/05/sadzimy-deby-w-dolinie-baryczy/>, http://zslmilicz.nazwa.pl/_zslmilicz/Image/20100504191245/slides/deby4.jpg)

Rezultaty

Inicjatywa była dobrym przykładem współpracy lokalnej społeczności, zarządców dróg i organizacji pozarządowych. Taką współpracę można z powodzeniem przeprowadzić w wielu innych miejscach.

Każde tego typu przedsięwzięcie należy zacząć od konsultacji z zarządcami drogi. Pozyskać wiedzę, jak wykonywać nasadzenia i jak je później pielęgnować a także zdobyć partnerów do działania.

Dzięki wsparciu ze strony władz lokalnych inicjatywy mogą być wdrażane szybciej i bardziej skutecznie. Inicjatywy mieszkańców często stają się inspiracją dla samorządów do działania (projekt zainspirował decydentów do odnowienia kolejnych alej w regionie).

Najtrudniejszą rzeczą była praca z małymi dziećmi, które nie mają dużo siły do pracy fizycznej, więc było konieczne wsparcie starszych uczniów i dorosłych. By zachęcić uczniów szkół średnich do wzięcia udziału w odtworzeniu alei, prowadzono zajęcia ekologiczne w szkole w Krośnicach. Zajęcia prowadzone są również na innych polach (sadzenie drzew i krzewów w otaczającym parku, zakładanie budek lęgowych dla ptaków) i pełnią ważną funkcję edukacyjną.

W przypadku odtworzenia alei Wierzchowice-Dziewiętłina współpraca z zarządcami dróg była tak skuteczna, że zainicjowała utworzenie przez Fundację EkoRozwoju znacznie większego projektu pod nazwą „Drogi dla Natury”.

Projekt ten jest świetnym przykładem współpracy samorządów lokalnych, mieszkańców i organizacji pozarządowych.

Opracowano na podstawie:

<http://www.aleje.org.pl/pl/o-alejach/dobre-praktyki/403-odtworzona-aleja-wierzchowice-dziewietlin>

<http://deby.barycz.pl/>

http://www.fer.org.pl/index_projekty.php?dzial=3&kat=9&art=15&limit=40#a1

<http://www.aleje.org.pl/pl/o-alejach/402-dlaczego-warto-sadzic-drzewa-rola-drzew-w-otoczeniu>